

СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

Рокъ VI.

Мт. Кармель, Па. Четвергъ 8-го Вересня 1898.

Число 36.

Календарь.

Вересень	Праздники
8	Имени пр. п. Мовсея преп. Августина
9	Уск. Юзана хр. (постъ)
10	С.
11	14. По Св. Александра
12	Долох. аваса Б. гор.
13	П. Н. Видикта. Симеона
14	Маманта. Юана

Змѣстъ.

Передчасна смерть, а довге житє. — Вѣсти зъ Америки. — Вѣсти изъ старого краю. — Гвѣтна або наука о здоровлю. — Малай фелстонтъ. — Повинки. — Валлантили за „Свободу“. — Фейлетонъ: Комедія помылокъ. — Населене Бразиліи. — Оголошеня.

УВАГА.

Хотячи приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретаря по дѣ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

Передчасна смерть, а довге житє.

Посля научныхъ дослідовъ, то каждый чоловѣкъ, що прійшовъ на свѣтъ, въ нормальныхъ условіяхъ житя, повиненъ жити сто лѣтъ. Розумѣя, що до сего вѣку може дожити лишь тогды, коли аномальный водносини и розличней непрійятны вилывы гвѣнічній и суспѣльній не перегнуть нитки житя.

Звѣстный въ науковомъ свѣтѣ профессоръ Егеръ, звернувъ увагу на довге житє нѣмецкаго цѣсря Вильгельма I. Той цѣсарь доживъ 92 року и якъ каже той ученый — не умеръ вѣтъ природною смертїю зъ браку силъ зѣ старости, але наслѣдкомъ недуги, выкли-

каной запаленемъ внутрѣшнихъ органѣвъ. Се доводитъ — каже Егеръ — що житє чоловѣка може бути довше якъ 92 рокы, а нѣ найменше може оно доходити до 100 роковъ.

А однакъ якъ не богато дожде такои глубокои старости! Старцѣ, що дожил 90—80—70 лѣтъ, суть великою рѣдкостью. Особенно мѣжь робучими людями, котрыхъ житє, повне журбы и мозольной працѣ, не легко можъ дождатисъ такои звѣща.

Наибольша смертельность помѣжь дорослыми чануе по 50-омъ роцѣ. Ту каже той ученый профессоръ, що капиталистичный водносини можуть вкоротити те 50 лѣте до 45 або 40 лѣтъ. Вжѣ нынѣ въ декотрыхъ заводахъ пересѣчна смертельность принаде въ 30-омъ роцѣ, а мѣжь гутниками и друкарами навѣтъ помѣжь 20—30 рокомъ. — Однакъ не лишь заводова праця вилывае на вкорочене людского житя, чмало людей выирае зъ надмѣру працѣ и безроботы. Сухоты и недуги воддыховыхъ органѣвъ мабыть чи не найбільшою причиною вчасной смерти.

Та не вно заводова праця вилывае умно на житє чоловѣка; головныхъ причинъ треба шукати въ зачальныхъ, нужденныхъ, житевыхъ условіяхъ працуючои класы. Пожива робѣтника есть часто недостаточною и не водповѣдае потребамъ его нервовъ, мозгу и мускуловъ, тыхъ необходимыхъ органѣвъ працѣ. Робоча плата дуже часто не выстарчае, щобъ вѣтъ могъ купити собѣ такую пищу, яко ему дѣйстно потреба. Жіе чмъ небудь — щадитъ — примрае зъ голо-

ду и такъ поволитъ але певно зближае ся до могилы. А выирае не наслѣдкомъ старости, але зъ браку силъ и надмѣру працѣ.

Гвѣнічній и выховавчій условны дѣтей робѣтничковъ представляють намъ ще темнѣйшій образъ.

Завдяки выискови працѣ жѣнокъ по фабрикахъ и рѣзничныхъ магазинахъ, мати лицае часто 14 тыждневѣ дитя въ дома на ласцѣ старшихъ дѣтей, або чужихъ людей, а сама йде до працѣ. Зъ топ причины чмало дѣтей выирае передъ третимъ рокомъ, а друга часть тыхъ дѣтей росте, але стаеъ безсилыными истотами, безъ водповѣднои скѣлости крови и силы мускуловъ. Ты дѣти, хочъ и выростуть, то вѣколи не доживутъ 70 року. Ихъ физична конструкція и условны житя чвнятъ ихъ слабыми истотами, котрымъ все и всюды нѣтъ рѣдно лѣкаря.

Смертельность у панѣвъ-неробѣтъ чотыри разы менша якъ у каменярѣвъ, а три разы якъ у друкаровъ, а на половину менша якъ у ткачѣвъ и слюсарѣвъ. Та управляюча класа завдячуе се головно двомъ рѣчамъ, перше, що добре себе годуе, друге, що по физичномъ руху, такъ потребѣмъ каждому чоловѣкови, мае ще достаточный spokѣй и выгѣдныи выпочинокъ. Праця у тыхъ людей есть простою забавкою, а неконечностю, зъ котрой треба жити и ветнувати.

Тому то такі панки и ихъ прїятелѣ можуть жити довго, а еслп котрый зъ нихъ выирае завчасу, то лишь зъ причины неморального, розвунтеного житя. Бачимо неразъ, що ты люди въ 70 навѣтъ роцѣ выгладють свѣжо и здорово, под-

часть коли робѣтнякъ по 40 роцѣ житя стаеъ часто ведолужнымъ старцемъ зъ поточеными костями або покальченными членами.

Зайдѣмъ до шкиталѣвъ, а переконаемосъ про те наочно. Колько то молодыхъ, але нужденныхъ, блѣдыхъ людей приходѣтъ шукати порады у лѣкарѣвъ, котрыхъ нѣбы зъ добродѣйства маюгъ лѣчити, а тымъ часомъ лишь ихъ затрокуютъ. Для бѣдного робѣтника нема лѣкарской помочи — есть лишь милосердіе, а оно вказуе ему на холодну могилу. Такъ платѣтъ свѣтъ тымъ, що за свою працю майже нѣчо не жадаютъ.

Дармограѣ маюгъ выды довшого житя и удержаня — а робѣтничъ мае передъ очима передчасну смерть.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Зъ Olyphant, Pa.

Дня 27. августа водбув ся въ Олифантѣ, Па. балъ зъ представленемъ театральнымъ, деклямаціями и спѣванямъ, на доходъ мѣсцевои рускои церкви.

Балъ розочавъ ся, якъ звичайно, ще вѣтъ полудня. Представленя театральны, деклямаціи и спѣвы о 8 год. въ вечерѣ. Представленый бул: комедійка Я. Луцника „Не жаргуй зъ сердцемъ“ и образокъ Ив. Воруха зъ житя галицкихъ дѣдовъ „Дѣды“. Кромѣ того хоръ водспѣвавъ пѣсню „Не забайте“, а ученики тутешной рускои школы воддеклямували колька стишкѣвъ Руданьскаго.

Такъ представленя, якъ хоръ и деклямаціи, выпали зовѣмъ удачно. Въ першѣй комедійцѣ брали участь п. Марія Мирмакъ и пп. М.

Арданъ, Д. Лабовскій; въ другѣй п. М. Мирмакъ и пп. М. Арданъ, Д. Лабовскій, Ив. Ворухъ, М. Шостъ и Ив. Хома. Всѣ они водгради свои роля, якъ не можъ лѣьше, за що такоиъ зосталп надгородженъ вѣдъ публики рясными оплесками. Не менше удачно выпавъ и хоръ подѣ диригентурою п. Ив. Воруха. Хлоуцѣ Ив. Свала, П. Мацѣйовскій и М. Голодъ, деклямували такоиъ дуже добре, только може не досить горосно.

Взагалѣ цѣлый вечерѣ выпавъ добре. Люде забавились прилично, розвеселились троха, а може и научились дечого, бо трудно занеречити, чтобы вечерѣ проведенный въ той спосѣбѣ не мавъ хочъ яког-такого додатного вилыву на его участничковъ. Дятого бажанемъ нашимъ було бы, чтобы ты, що занимаешься приготвленими до вечера въ Олифантѣ, старались и дальше въ томъ напрямѣ працювати и уряджували такіи вечерки якъ найчастѣйше, а такоиъ заохочували и прїятяги до участи въ нихъ ще другихъ людей, що стояли доси на боцѣ. Бажанемъ нашимъ було бы такоиъ, чтобы вечерки такіи уряджувано по другыхъ нашихъ плейзахъ, где только то можливѣ, бо они могутъ досить много добраго помѣжь людьми зробити.

Очевидецъ.

Зъ Mayfield, Pa.

Мало мы ще маемо такой колоніи, щобъ Русины брали такоиъ живу участь въ политѣ. Суть такіи мѣсцевости, де мешкае доста навѣтъ рускихъ робѣтничковъ, а якъ до того додати другѣ славянскій народности, то всѣ они сполучеными силами могли бы повибрати самыхъ своихъ урядничковъ, але що-жъ зъ того, коли нема мѣжь згадапыми робѣтниками, згоды, нема едносты, а каждый жіе своимъ Богомъ. Розумѣе ся, що зъ того користають англицкій политикеры, хапають нашихъ людей на розличней обѣцанки, а коли вже на ихъ стане, тогды смѣють ся зъ насъ въ кулакъ и анѣ на насъ глянути не хотять.

Подѣ тымъ взглядомъ у насъ въ Mayfield, Pa. трохи водмѣнѣйше. Правда и у насъ знайдуть ся хрунѣ, що за пиклянку пива продають свой голосъ, але такихъ дуже мало, бо згально всѣ руски робѣтники держать ся кушы и черезъ те мы що року захоплюемъ для себе якийсь урядъ. Примѣромъ того року наслѣдкомъ нашои солдарности, выбрали мы за делегата до повѣту Теодора Вахну, а Петро Корба ставъ и не пекеторомъ при выборахъ. Въ самѣмъ панѣмъ мѣстѣ А. Шлянта бувъ за цѣльмена, но вѣтъ есть теперъ и почтаромъ. Беручи живу участь въ политѣ, нашъ народъ чмъ разъ больше приходѣтъ до самопознаня, що его доля зависитъ вѣдъ него самого и хочъ намъ де-що не дасть ся, то мы не удаеомъ на духу, а мѣркуемо надѣ тымъ, въ чѣмъ мы змыслили и якъ намъ вѣтъ теперъ поступати треба. Едностію и згодю поборемо не одно и по кажемъ свѣтови, що и мы руски робѣтники дозрѣли и потрафимо брати живу участь въ управѣ того краю.

Майфилдскій горожанинъ.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Якъ звѣстно читателямъ, въ томъ роцѣ ювилейномъ припадае мѣжь иншими ювилеями такоиъ 50-лѣтній ювилей панована цѣсря австрийского. Въ такихъ хвиляхъ народы звыкли высылати цѣсаревн гратуляціи пѣсма, такъ званый адресы, въ котрыхъ по-прп свои багожеланя складають такоиъ свои жадаия и потребы. Такъ само зробивъ галицкій польскій соймъ, що уважае себе единымъ правнымъ и правдивымъ представителемъ цѣлого населеня краевого. О той адресѣ мы вже вспоминали свого часу и сказали, що ты бажаия польскихъ панковъ суть закрѣпощенемъ иншихъ версгѣ краевого населеня взагалѣ, а Русинѣвъ яко народу въ особенности. А що за тою адресою голосувало пять рускихъ новѣкурениковъ, котры зъ народомъ рускимъ зѣрвали, то польско-шляхоцкій шматы кричали на все горло, що ты жадаия, выражений въ соймовѣй адресѣ, суть жадаиями цѣлого краю. Тымчасомъ то брехня. Народъ рускій въ галицкомъ соймѣ выразно запротестувавъ устами своего независимого посла: д-ра Окуневского. Русины въ жадеи спосѣбѣ не могутъ згодити ся на такіи жадаия польскихъ панковъ, якъ: розширеня галицкои автономіи, збольшене власти сойму, привернене посередныхъ выборовъ и т. д., бо знаютъ чмъ то пахне. Пару десятокъ лѣтъ конституціонного житя, котры прїишло ся Русинамъ пережити середъ верховодѣвъ польскошляхты, дали си добре въ знаки

(Продовжене на другѣй сторѣнѣ).

КОМЕДІЯ ПОМЫЛОКЪ.

Оповіданє зъ американского житя

Генрика Сѣнкевича.

Лучило ся се передъ пяти, чи шести роками, якъ въ одной мѣсцевости провинціи Мариноза водкрыто жерела нафты. Незмѣрны зыски, якы приносятъ такіи коцальнѣ въ Певадѣ и по другихъ стейтахъ, здадли всеичасъ колькоиъ підприємцѣвъ и они заложили компанію въ цѣли вышпомпованя нововодкрытыхъ жерель. Спрованжено рѣжного рода машины, помпы, подѣймы, драбины, бочки, бочѣвки, сверлы и резервуары; побудовано номешканя для робѣтничковъ, окрепчено мѣсцевость: „Struck Oil“, и наразъ зъ мѣсцевости, що ще недавно свѣтила пустынею, переворилось нѣбы мѣстечко зъ 10 домами и колькома сотками робѣтничковъ.

По 2 лѣтахъ вже называеъ „Struck Oil City“. Та и дѣйстно було се „city“ въ цѣломъ значѣню того слова. Пропу лишь те взяти подѣ розвагу, что въ томъ мѣстѣ иже менкалы: ишець, крауце, столарь, коваль, рѣзникъ, а навѣтъ и доक्टरъ, котрый бувъ колѣсь голяромъ у Франціи — на всякій спосѣбъ бувъ вѣтъ рѣвно не шкѣдливый, якъ и дурный, що вже у американского „доктора“ можъ назвати вельми вдовольючимъ.

„Докторъ“ бувъ, якъ звичайно по малыхъ мѣстечкахъ заразомъ и антикаркомъ и почтаромъ — отже мавъ потроїну практику. Зарѣвно якъ и доक्टरъ, бувъ вѣтъ такоиъ не шкѣдливый антикаркомъ, бо въ его антицѣ можна було достати лишь двѣ лѣкарствы: цукровый сыруцъ и „Pha-

barber“. Звычайно говорилъ сей spokѣйный и добродушный старецъ до своихъ пациентѣвъ слѣдуюче:

— Вамъ нема чого бояти ся моихъ лѣковъ. Я маю звычай, якъ только подаю лѣки хорымъ, каждого разу и самъ такую саму дозу заживаю; бо пациенты думаютъ собѣ: еслп лѣки менѣ здоровому не шкѣдятъ, не можутъ и хорымъ пошкѣдити. Чи-жъ се не справедливо?

— Зовѣмъ справедливо — водповѣдають успокоеній горожане, котрымъ въ жадеи спосѣбѣ не могло прїйти на гадку, що обовязкомъ доктора есть не только хорому не шкѣдити, але ему и помочи.

Панъ Даковиль — такъ называеъ ся докторъ — вѣривъ особливо въ чудесныи уздорвляючій свойства рабарберу. На митяну зѣдѣймавъ вѣдъ часто капелюхъ и звернувшись до публики водзывавъ ся:

— Мои панѣ и панове! Переконайте ся, якимъ чудеснымъ средствомъ есть рабарберъ. Я рахую собѣ вынѣ 70 лѣтъ: сорокъ лѣтъ я щодняны уживавъ сего олѣйку — анѣ одного своего волоска не побачите вы на моей головѣ.

Панѣ и панове мали зновъ спосѣбность поглянути на голову доктора, на котрой взагалѣ не було нѣ одного волоска; его голова могла йти въ заводу о лисину зъ найчистѣйшимъ колѣномъ.

Зъ часомъ почало „Struck Oil City“ сѣльно взростати. По двохъ лѣтахъ вже перетинала мѣсто колѣя. Мѣсто пишалося своимъ выбранными урядниками. Загално люблений и поважанныи докторъ остаъ выбранныи судією, яко представитель интеллигенціи; ишець польскій жидокъ Mr. Davis, сированъ урядъ шефа полиціи, ко-

трого персоналъ складаеъ ся зъ самого шефа въ вѣ его особѣ. Побудовано школо, котрой управу поручено одной паннѣ зъ передъ историчныхъ часѣвъ, котрой побудовано и першій готель, подѣ назвою: „United States Hotel.“

„Business“ зъ часомъ сильно ожививъ ся. Продукція нафты приносила прекрасній зыски. Не могло уйти загальній увазѣ, що Mr. Davis урядивъ въ своимъ вѣкнѣ такую шевску выставу, якои и въ Санъ Франциско годѣ бы було подыбати. На найблизномъ митяну подяковали торжественно зѣбраній горожане шевцеву за украшене мѣста, а Mr. Davis зѣ скромностію высокого урядника мѣста, водповѣтъ: „Thank you!, Thank you!“ и при томъ бувъ глубоко зворушенный.

Але тамъ де судилъ и шерифъ находять ся, тамъ мусять бути и процесы. Тотѣ вымагають писанины, а писанина зновъ вымагае паперу, дятого на розѣ „Coyotes Sheet“ и IX. Avenue заложено „stationery“, то значить складъ паперу. Тамъ такоиъ можъ було достати политичній часописъ и карикатуры, якъ Грантъ въ хлопской одежи доѣтъ корову, котра мала представляти Сполученій Державы.

Та то ще далеко не все. Американске мѣсто не може безъ газеты жити. При концѣ другого року появилась въ „Struck Oil“ газета „Saturday Weekly Review“, котра точно стѣлько мала предилатничковъ, колько було въ „Struck Oil City“ мешканцѣвъ. Редакторъ тон газеты бувъ заразомъ складачомъ, друкаромъ, крупнѣмъ корбою, бувъ администраторомъ, експедициомъ и кольюртеромъ. Той послѣдній обовязокъ приходило ему сновняти найлекше и найточнѣйше, бо вѣтъ маючи коровы, мусѣвъ и такъ каждого

ранку молоко розносити по своимъ костюмерахъ. Однакоиъ то молоко не вилывало зовѣмъ на его независимый переконаия. Его политичній статѣ звичайно починались больше менше такими зворотами: „Еслп-бъ нашъ негодный президентъ Сполуч. Державъ схотѣвъ бувъ послухати нашихъ рады, котру мы ему удѣлили були въ послѣднемъ числѣ нашои газеты и т. д.“

Якъ мы отже бачимо нѣчого не хибувало въ благословенѣмъ градѣ „Struck Oil“. По-прп томъ пановавъ райскій сунокѣй въ мѣстѣ, бо робѣтнички занятіи выдыванемъ нафты не мали звичаю, якъ то дѣе ся въ угльокопахъ, страйковати, робити галабурды — они взагалѣ вызначали ся добрымъ обычаями. Не було чувати за якусь бѣятику, а про лѣчоване и чутки не було; тай зъ того выплывавъ марь и тишина и оденъ день бувъ подобный до другого, якъ двѣ кроплѣ воды.

Раненько каждый йшовъ до свои работы и до своего бизнесу, а вечеромъ палили spokѣйный горожане свое смѣтя на улицѣ. Якъ лучавъ ся який митянгъ, то всѣ громадою збирался на ту увеселяючо-поважну забаву, а опѣсля засыпавъ каждый сномъ блаженного въ надѣѣ, що на слѣдуючій вечерѣ буде могъ зновъ свое смѣтя на улицѣ спалити.

Шерифъ мавъ одинокий клоуотъ, бо не могъ водзвичайти горожанъ зъ того брыдкого налогу, стрѣляти подѣ вечерѣ перелѣтаючій дикій гуси. Мѣстовий розпорядженя взбороняли стрѣльне на улицѣ. „Еслп-бъ то було яко мале драгитиве мѣстечко“, думавъ шерифъ, „не вартало бѣ нѣчого говорити, але въ такомъ великомъ мѣстѣ, пѣфъ! пафъ! пѣфъ! пафъ! то вже справдѣ не красно.“

Горожане слухали, кивали головами и водповѣдали: „O yes!“ Але якъ только повечерѣло и

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political newspaper published in this country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All communications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата річна2.00
До старого краю..... 3.00

Всѣ дописи и гроші просятъ высылати подѣ адресу:

То „SVOBODA“

P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ЦО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРГЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

Купуйте книжки!

Въ редакціи „Свободы“ можна достати слѣдуючі книжки:

Канадійска Русь

Написавъ Н. Дмитровъ
цѣна 10 цѣт.

Якъ чортъ заслуживъ кусника хлѣба.
цѣна 10 цѣт.

Образки зъ Америки.
Написавъ Бузько.
цѣна 10 цѣт.

Народный рухъ Австро-Угорскихъ Русинѣвъ Ч. І.
Написавъ М. Паулики.
цѣна 15 цѣт.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ“.

(Продовженє зъ стороны шортон)

и суть найлѣпшою школою для руского хлопа.

Згодити ся на жаданя панковъ значило бы только, що зречи ся и такъ нужденныхъ правъ, якій дае конституція австрійска и цѣлюкитово здати ся на ласку панѣвъ-шляхтычѣвъ. Отже народъ рускій, шобы завдати брехню адресѣ польского сойму и представити цѣсаревъ правдивый станъ, положене и свои бажаня, мусѣвъ выслати особну адресу. И власне такую адресу, заосмотрену подѣписами представителей всѣхъ политичныхъ товариствъ въ краю и подѣписами вызначныхъ особъ всѣхъ станѣвъ. Въ руской адресѣ есть змалюваный станъ руского населеня въ правдивомъ свѣтлѣ и выписані ясно жаданя.

Подѣль Галичины на польску и руску часть, ограничєне власти панѣвъ, заведе безпосередныхъ загальныхъ выборовъ, знижєне податковъ, заведе справедливости по судахъ и ровноправниности въ школахъ и урядкахъ, реформа застарѣлыхъ шкѣдливыхъ уставъ, уласкавлєне селянъ засужденыхъ въ торччыхъ политичныхъ процесакъ за выборы и т. д. суть головными жаданями руской адресы, чого Русины домагають ся не вѣдь нынѣ.

Цѣкавы мы, що скаже на те старенькій цѣсарь, отримавши двѣ адресы зъ одного краю, а що польскій шляхтычъ и ихъ публичній „смаровиделка“!

Руско-польскій водносны въ Галичинѣ остатними часами заострил ся и зачинають прибрати повну форму національнѣ борбы, котра е немнуча и не скоро скончатъ ся. Народъ рускій, що збудив ся зѣ сну, домагає ся своихъ правъ и справедливости на всѣхъ поляхъ, а польскій-шляхтычъ верховоды, що захопили все въ свои руки, но хочуть узнати справедливыхъ жаданъ Русинѣвъ. Найвыразнѣйше зарысувала ся національна борба на пунктѣ ровноправниности руской бесѣды. Майже въ усѣхъ деканатахъ на соборчикакъ деканальныхъ и десяткѣхъ громадахъ ухвалєно, шобы до власти в урядѣвъ не писати пивакне и не пріймати ин-

шихъ инсьмъ вѣдь тыхъ-же властей, якъ только пшєныхъ въ рѣднѣй мѣвѣ. Такихъ ухвалъ не було-бъ потрібно, сли бы урядники тримали ся правъ конституційныхъ, але цю они суть урядниками не австрійскою державы, але австрійскою Польщи, отже уставы австрійскою конституціи мало цю ихъ обходять.

Станъ выемковый въ заходнѣй Галичинѣ ще трєває. Жиды и паны кажуть, що имъ зъ тымъ добре. И справдѣ, першій заховують ся вызываючи и выкористують станъ облоги на свою користь для большого вызисканя хлопа, а другій старають ся придавити свои политичныхъ противникѣвъ. Кара всѣхъ засужденыхъ въ часѣ стану выемкового выносить 500 лѣтъ вязницѣвъ, а цю коштує грошєй и терпѣнъ, то не вгадавъ бы. — До чого то допровадила польско-шляхтычка господарка!

Гигієна або наука о здоровлю.

Подаетъ Д-ръ С. БЛЮМБЕРГЪ.

(Дальше).

Пожива и еѣ значѣне для организма.

Найважѣйшій элементъ, безъ котрыхъ чловѣкъ не мѣгъ бы жити суть: 1) вода, 2) сѣль, 3) бѣлко, 4) крохмалъ, 5) товщє. Однако не треба думати, що все тѣ ингрєдиєнціи однаково потрібнѣ для подѣржаня житя. Найпотрѣбнѣйшій, безъ котрыхъ организмъ не мѣгъ бы зовсѣмъ истнувати суть: вода, бѣлко и сѣль; менше важнѣ: крохмалъ и товщє. Та найздоровѣша и легко стравна пожива мѣшана т. е. така, котра зложена зъ усѣхъ тыхъ ингрєдиєнціи. — Розберемо теперъ поодинокѣ тѣ части и вкажемо на ихъ поживнѣсть и стравнѣсть.

На чолѣ всѣхъ рѣчей до ѣдженя стоить молоко и тому зачємо вѣдь него. Именно молоко есть одинокою поживою, котре мѣститъ все згадані ингрєдиєнціи т. е. воду, бѣлко, сѣль, цукоръ и товщє. До того треба додати, що молоко, будучи въ плавномъ станѣ, легко стравлюєсь и скоро всякає въ лимфу и кровь, не обтяжуючи жолудка и кишокъ. Осѣ чому молоко та-

кою важною и здоровою поживою, котрою можна жити безъ помочи всякихъ другѣхъ рѣчей до ѣдженя. — Каждый знає, що дѣти жидють рѣкъ и два однимъ-лишь материнскимъ молокомъ и зъ того розвивають ся, растутъ, не потребуючи зовсѣмъ другой поживы. Та не лиш дѣти а и дорослѣ подчасъ розличныхъ недугъ держатъ ся выключно на молочнѣй дѣтѣ недѣлями а то и мѣсяцями, а жидють и приходять до здоровля.

На другѣмъ мѣсци по молочѣ по важности въ поживѣ стоить мясо. Оно мѣститъ въ собѣ бѣлки, воду, сѣль, цукоръ и товщє, но не мѣститъ крохмала и тому однимъ мясомъ живити себе не можнѣ и доводитъ ся доповняти мясу поживу хлѣбомъ и бульбами. Треба ще запримятѣти, що такъ якъ мясо мае въ собѣ богато бѣлка, зъ котрого головно складає ся наша кровь, безъ котрой немислима а нѣ одна житева функція въ нашѣмъ организмѣ; мы мясу поживу приписуемо головно малокровнымъ. Що до мясѣ, то не все они однаково поживнѣ и стравнѣ. И такъ: волове мясо больше поживнѣе но меньше стравне чимъ теляче або птиче, якъ курка, качка, голубъ и т. д. Осѣ чому людямъ недужимъ на жолудокъ приписуемо все теляче або куряче мясо, хочъ и не такъ поживне якъ волове, но легче стравне и не обтяжає жолудка.

Низше я приведу читателямъ таблицю, котра вкаже намъ наглядно, кѣлько жолудкови потреба часу для перевариваня различныхъ стравъ. На третѣмъ мѣсци въ поживѣ стоить яйца. Они подобно мясови, складають ся зъ бѣлковъ, воды, солей и невеликой скѣлкости цукру и товщю, но не мають крохмала.

Принято, що 2 яйца по поживности ровнають ся пѣвъ фунтови мясѣ. Що до стравности яєць, то мягкія яйца скорше стравнѣ чимъ твердія.

На четвертѣмъ мѣсци въ поживѣ стоить хлѣбъ и бульбы. Но они мѣстятъ въ собѣ головно крохмалъ и воду и не мають зовсѣмъ бѣлковъ, а зъ той причины живити ся лиш хлѣбомъ и бульбами — шкѣдно, бо организмъ ставє малокровнымъ и слабымъ, жолудокъ дуже роз-

строєсь и лихо тривить, а чловѣкъ дуже легко подѣлгяє различнымъ недугамъ. Якъ мримѣръ можє вказати читателямъ на Ирландію, де завдяки убожєству мешканцѣвъ того острова и дорожнє мясѣ и молока, люде живить ся головно бульбами и хлѣбомъ и сотки людей умирає рѣчно вѣдь обезсилєна наслѣдкомъ скупои поживы.

Зъ рослинныхъ рѣчей можє еще вказати читателямъ на горохъ, котрый мѣститъ въ собѣ бѣлки и крохмалъ и доситъ поживнѣи, но завдяки своѣй лупинѣ, лихо переварьєсь въ жолудку и розстроєє его и тому то не добре живити ся лиш сѣлыми горохомъ або забогато его ѣсти. Розличнѣ ярины такожь поживнѣ, бо мѣстятъ въ собѣ крохмалъ, воду и соки, но лихо стравнѣи и въ большѣй скѣлкости навѣтъ шкѣднѣ. Овочѣ, особливо варєнѣ въ видѣ компотѣвъ, если принимати ихъ въ невеликой скѣлкости, помагають, завдяки своимъ сокамъ, стравности и поживности, но, если ихъ доситъ зѣѣсти, розстроюють жолудокъ и кишки и дуже шкѣднѣ. Хочу ще сказати кѣлька слѣвъ о сырѣ. Сыръ — завдяки своимъ бѣлкамъ, хочъ и поживнѣи, но тяжко стравнѣи и тому не треба его дуже ѣсти.

Взагалѣ можна сказати, що найздоровѣша пожива, то мѣшина, то есть пожива складаюча ся зъ различныхъ зѣѣстныхъ рѣчей ровнѣчасно якъ прѣмѣромъ, молока, мясѣ, яєць, хлѣба, бульбы, овочѣвъ и различныхъ яринъ, при чѣмъ для лучшѣ стравности поживы, важнымъ условіємъ не переповняти заватдо жолудка, а ѣсти каждой стравы въ мѣру. Лучше не доѣсти якъ забогато зѣѣсти.

(Дальше буде).

Малый фейлетонъ

„ЗЕМЛЯ РЕЧЕ.“

Надѣ широкимъ лѣсомъ подемъ, полукѣпками пшеницѣвъ, вѣдпочиваючою машиною, залегла тужлива тишина лѣтна.

Тамъ далеко крѣзь заслону мракъ затремѣло свѣтло зорекъ, мѣвъ нѣме добранѣчь, шлють вѣчєрному вѣддыхови землѣ. Здовжєны клубитъ ся мрака, о-

сѣдає роса и вѣдѣромъ несе пахучій вѣддыхъ скошенѣго стерпика.

О полукѣпкѣ пшеницѣвъ спертый, стоить неподвижно утомленый жнець.

Сильне его тѣло, не могло ще утихомирѣти ся по довгѣй, тяжкѣй работѣ; розбурхана, кипуча душа, не дає заснути.

Зѣ зболѣло душѣ его выхлѣпують ся слова:

„Нема въ томѣ правды — такъ якъ оно е. — Въ томѣ не може бути правды. Чи се справедливість, шобы сотки працѣвѣвъ на одного? Се не може такъ бути, шобы одинъ мѣвъ болѣше, якъ сотки другихъ!“

„Се не може бути! шобы земля котру мы орали, котру мы засѣяли, котру мы жжали, шобы она такожь, не була наша!“

„Се не може бути!“

„Чому пшєвицю одинъ лиш зносить до своего шпѣхлѣра, коли сотки цѣлѣй рѣкъ коло тои землѣ тѣло напрацювали ся?“

„Намъ дає вѣнь лиш частину — малу, дробѣньку, нужденну частину!“

„Дає намъ частину зъ того цю наше! Во оно до насѣ належитъ — до мене и до насѣ.“

Я знаю, цю мое тѣло мае право мати сей хлѣбъ, не его котре розказувало, але мое, котре працювало!

„Тѣло остѣкъ людей не бути рѣчей одного; за симъ муситъ укриватѣ ся страпне якєсь обманѣство — велике старє обманѣство!“

„Нема менѣ зъ усѣмъ тымъ спокое!“

„Дарма цю они мѣвѣтъ, цю земля до него належитъ цю могла бы до него належати — до него одного... Дарма! Не вѣнь коло не ходитъ не вѣнь гарєе надѣнею: чомужъ она его?“

„И чому нѣколи не верне ся менѣ моя праця, чому все лиш частина, мала, дробѣнька частина?“

„Ты вѣчна, сьвята мати землє — тожь не каждый зъ насѣ твой, тобѣ ровно любѣдитѣна? То и ты одному лиш нѣжна мати, а сотки иншихъ лиш мачоха? Чи не скорше все мы твои дѣти, мы цю приросли до твоєскѣи, але якъ разъ ты котрѣ тебе нѣколи не знали? Чи ты меньше любишь твои слуги якъ твоихъ панѣвъ?“

„Мы достали самѣ обгрызенѣи кости, або и нѣчо. Намъ дали одну неволю, вѣчний гнетъ; мы даємо тобѣ наше тѣло а ты все насѣ вѣддыхуєшь, даровуєшь твою овочѣ однокѣй любѣй дитѣвъ твоѣй. Отже и ты, мѣвѣ Мати Землє и ты гвєнѣ ся передѣ панѣми? Чи и у тебе нема вѣже правды? Нема ровности?“

„И земля не справедлива, и земля — и она лиха мати!“

А земля загомѣла и рече своѣй рыдаючою дитѣвъ. А слово сѣ, якъ грѣмъ рокѣ, громѣ лунає, гомѣнѣ ширѣко, далеко!

„И могутна, велика, сьвята Мати Землє. Хтѣ по смѣвъ сказати, цю Богъ лиш до него належитъ, або цю сонце его власнѣсть? Хтѣ такой зухвалѣй, цю мене назвавъ своєю власнѣстю?“

„Що за смѣлѣсть пошматкувати безсмертне мое тѣло на куснѣ и казати: Сей кусєнь мѣвъ?“

„Смертєльный сыпъ чловѣчѣй, зъ пороху и попелу сотворєный, порохомъ и поцєломъ вертає въ мое нутро на вѣчний сущѣнокъ; якѣй смѣльчакъ може сказати, цю земля зъ котрой вѣнь улѣлєный и до котрой вѣнь верне порохомъ, цю та землє его?“

„Люднѣ належитъ ся пѣтъ его чѣла.“ Коли вѣнь по тяжкѣй работѣ перламѣ скоучє ся зъ твоєго чѣла, и прѣймаю тѣ краплѣ поту и вѣддаю ихъ назадѣ твоєму тѣлу яко зерно пшеницѣвъ. Зерно пшеницѣвъ, то крапля поту твоєго чѣла.

„Твоѣ пѣтъ чловѣчє, се твоя власнѣсть, але земля не твоя. И рѣкъ у рѣкъ вертаю тобѣ плѣдъ твоєго поту — вертаю ровно кожѣдому зъ васѣ.“

„И якъ довго люде не зрозумѣють того, такъ довго не буде щастя мѣвъ вами. Не буде щастя нѣ подѣ стрѣхою, нѣ въ паньскѣй палатѣ.“

„Що вы нужденнѣ червы, порѣбили мѣвъ собою панѣво и рабѣвъ, се ваше дѣло! а менѣ не мутѣтъ свѣтлого спокоемого. Я могу чѣ, земля, всѣхъ людей, всѣхъ людей грѣбѣ.“

Замѣвъ громовый голѣсъ землѣ и успокоила ся зболѣла душа людини.

„Такъ, такъ! Оденъ чловѣкъ може нанувати надѣ другимъ, хитрый надѣ прѣстѣдущимъ, але нѣхто не

зъ гѣръ почали надѣгати шнуры гусєй змѣряючи до океану, забувъ каждый свое прирєченє, хапавъ за стрѣльбу и почалась опѣтъ живѣ весєла стѣрѣлянна.

Прагда, Мг. Davis, мѣгъ каждого покликати передѣ судію, а сей мѣгъ на каждого наложити закономъ назначєну грошеву кару, однакъ не треба ту забувати, цю винувати заравѣмъ були и пациентѣми доктора, а у шерифа зновъ куповали черевѣки, отже руку мые и одна другѣй кривды не робить.

Епрѣчѣмъ, якъ вже сказано, пацувавъ въ „Struck Oil City“ такой супѣлокъ, якого и въ нефѣ не подыбаєшь. Та и тымъ золотымъ часамъ прѣшєвъ гѣркій концє.

Властитель одной гросєрнѣ запалавъ смертєльнымъ гнѣвомъ до властительки другой гросєрнѣ, а та вѣдповѣдала своему противникѣви не навистію зъ цѣлого сердца.

Здаєсь не буде лишнимъ при отсѣй нагѣдѣ пояснити, цю треба розумѣти подѣ гросєрнею въ Америкѣ. Гросєрня есть кушєцка лавка, сказати-бъ корѣнный склєпъ, въ котромъ все можливе можна достати. Тамъ продають: муку, капєлюхи, цагары, гузѣки, рѣжь, сардинки, сорѣчки, солонину, отруну на шурѣ, блюзы, спѣднѣ, мѣдѣнѣи товари, шкла до лѣмпъ, сокиры, цѣбакъ, тарелѣ, паперѣвъ ковѣрѣчки, сушенѣи рыбы, словомъ, все, цю цивѣлизованный чловѣкъ потребує. Початково була лиш одна така гросєрня въ „Struck Oil City.“ Властительмъ тон першѣи гросєрнѣ бувъ Нѣмецъ зъ Пруссѣ Гансѣ Каме. Бувъ се флєгматичный папѣкъ — може въ 30 рѣтъ житя; въ его головѣ стоичало двѣ безбарвнѣхъ очєнѣтъ, бувъ собѣ, если вже не казати грубой, то добре годѣванный, ходивъ все безъ камѣльки, только въ сорѣчѣ (були

и спѣднѣ) и тримавъ вѣчно фѣйку въ зубахъ. По англѣйски знавъ вѣнь на стѣлько, цю ему до его „бизнесу“ потреба було. Вѣнь все обурѣывавъ ся на се, якъ може Нѣмецъ послуговаѣть инпоку бесѣдою, крѣмъ нѣмецѣи и бувъ вѣднѣцѣ того сильного переконаня, цю не вѣнь мае учити ся по англѣйски, але Америкѣнцѣвъ по нѣмецки. Интересє провадивъ вѣнь впрѣчѣмъ незлѣй, такъ цю вже по першѣмъ рѣцѣ говорили собѣ люде въ „Struck Oil City“: „вѣнь вже кѣлька тысячє долларѣвъ вартный.“

Нєспѣдѣвано заложєно другу гросєрню.

И дивна рѣчь! Першу гросєрню провадивъ Нѣмецъ, а другу гросєрню провадила Нѣмкиня. Кунегунда и Едвардъ — Едвардъ и Кунегунда! Война всєйчасъ розпочалась мѣжь ними, а она почалась вѣдь того, якъ панна Найманъ, або, якъ она любѣла себе называти: Нюменъ, дала гостинне прѣняте и поставила на стѣль лакѣтки, спєчєнѣи зъ муки прѣмѣшанѣи зъ содою и алюномъ. Було-бъ се ѣй дуже зашкѣдило въ очѣхъ горожанѣвъ, если-бъ она не була свѣдѣками доказала, цю та мука походитъ зъ гросєрнѣ Гансѣ Каме, бо ей власна цю не була роззнакована. Та выйшло зъ того, цю Каме ставъ злѣбнымъ интригантомъ, котрый вже на вступѣ хотѣвъ бѣднѣй дѣвичнѣй пошкѣдити. Впрѣчѣмъ можє було зъ горы предѣдѣти, цю мѣжь обома сторонами повстанє суперництво, але цюбѣ оно ажъ до завязтѣно особѣстои борбы допровадило, того вже нѣхто не надѣвъ ся.

Та ненависть прибрала въ короткомъ часѣ величєзны розмѣры. Прѣмѣромъ Гансѣ паливъ лишє тогда свое смѣте, якъ вѣтеръ дувъ въ сторону гросєрнѣ Miss Newman, такъ, цю увєсь дѣмъ заходивъ въ ей гросєрню. Miss Newman не называла нѣколи иначе Гансѣ якъ „Dutchman“, чимъ вѣнь чувъ ся страпєнно обидѣннымъ.

Зъ початку смѣяли ся люде зъ нихъ обохъ, тымъ больше, бо жаднє зъ нихъ не умѣло по англѣйски; повѣли, повѣли почались творити двѣ партѣи ганзѣитѣвъ и номанѣитѣвъ, котрѣ глядѣли зъ остра на себе, цю для републики „Struck Oil City“ наносило велику шкѣду и въ будучнѣй можна було спѣдѣватѣсь поважныхъ запутанѣвъ. Мг. Davis, бѣстроумный политѣкъ, намагавъ ся жєрело лиха въ початкахъ затамовати и старавъ ся Нѣмцѣ зъ Нѣмкинею погодити. Часто лучало ся, цю вѣнь ставѣни на середнѣй улицѣ, поважно промовлявъ до нихъ въ ихъ рѣднѣй мѣвѣ:

— Поцѣ вамъ мѣжь собою сварити ся? Чи-жъ вы не купуєте чѣбѣтъ у одєго и того самого шєвцѣ? Я маю теперъ власне на складѣ такѣ, якѣхъ и въ цѣлѣмъ Санѣ Франциско не достаєтє.

— Дарма такому чѣботы захвалѣвати, котрый незадовго будє зовсѣмъ безъ чѣбѣтъ ходитъ! — вѣдѣрѣвала злобно Нѣмкиня.

— Я немаю звичаю за помѣчию нѣгъ выроблѣти собѣ кредиту! — вѣдпаливъ флєгматично Гансѣ.

Треба знати, цю Miss Newman мала дѣйсно хорѣний ноги — отже такой панѣкъ наповнивъ ей сердце непогамованнымъ гнѣвомъ.

Навѣтъ на мѣтингахъ почали вже горожанє розтрѣсати справу Гансѣ и паннѣ Нюменъ; — а цюнеже въ Америкѣ мужчина въ спорѣ зъ жєпциною все муситъ програтѣ, большѣя партѣи була по сторонѣ паннѣ Нюменъ.

Наразѣ змѣрковавъ Гансѣ, цю его гросєрня не такъ то добре выплѣчусь, якъ давнѣйше.

Та и панна Нюменъ не могла повєличѣтѣсь знаменитымъ бизнесомъ, бо все панѣ зъ мѣста завертали до Гансѣ зауваживши, цю ихъ мужѣ за часто заходитъ за бизнесомъ до хорошой Нѣм-

кнѣи и кожного разу за довго у неи перєсѣдують.

Якъ только вже нѣкого не було въ обохъ гросєрнѣхъ, ставали Гансѣ и панна Нюменъ въ дѣверѣи на прѣтивъ себе, кѣдаючи на себе громовыми поглядѣми. Панна смѣвала собѣ на цѣлє горло: „O du lieber Augustin“ таѣ звычайно кѣнчила пригрывкой: „Dutchman, Do-Dutchman Do-Dutchman — man.“

Гансѣ оглядавъ наперше ей ноги, опѣсля ставъ, наконецъ тварь и то зъ такимъ выразомъ, якъ бы вѣнь прѣмѣромъ передѣ мѣсяцємъ убиту кѣтку оглядавъ — наконецъ впадаючи въ неколѣный смѣхъ выкрикувавъ кѣлька разѣвъ:

„By God!“

Сей гнѣвъ бувъ для сєго флєгматичного чловѣка негачє конечнѣстю житя. Если вѣнь рано выйшовъ на порѣгъ свои гросєрнѣ, а не побачивъ паннѣ Нюменъ, то вѣдвернувъ ся сердѣто, не мѣвъ бы ему цющє хѣбовало.

Щѣ помѣжь ними не зайшло епє вѣчного важнѣйшого, можна зъ того судити, цю Гансѣ бувъ певный, цю каждый процесъ програтє, понеже панна Нюменъ мае по своей сторонѣ редактора вѣдѣ „Saturday Weekly Review.“ Гансѣ мѣгъ бувъ бути певнымъ, цю такъ есть, перєкованѣи ся при тѣй нагодѣ, якъ вѣнь бувъ шустрѣвъ поголѣску, цю панна Нюменъ носєтъ штѣчѣну косу. Вѣнь бувъ о томѣ и сильно перєкованный, бо у Америкѣнцѣвъ се въ звичаю. Въ наиблизнѣмъ тыжднѣ появила ся огниста статя въ „Saturday Weekly Review“, въ котрой редакторъ злѣвъ зимною водою доносчика Dutchman-а, а понѣформованный знаменитѣ твердивъ торжєственѣно, цю коса у ображенѣи паннѣ такъ есть правѣдивѣа, природна.

(Дальше буде.)

може бути паномъ землѣ. Крапля мого поту, родить зерно пшениць; а моя праця належить до мене. Лишь люде туманять одень одного желѣзною, великою ложію — але землі, Мати земля, она не обмяноє.

Упавъ на колѣва и поцѣлувавъ землю.

Ветавъ и пошовъ въ свѣтъ — апостолъ новон правды.

Зъ галицкия „Свобода“

НОВИНКИ.

Жидовська проворность.

Якъ жиды вчать розуму нашихъ людей въ краю, свѣдчатъ ось який примѣръ нашего хлопцевателя: „Я ще бувъ хлопцемъ въ краю, пше подписаний — коли въ наше село на Лемкахъ прійшовъ бѣдний жидокъ зъ Угорщины. Не мавъ вонъ нѣчогобѣнько та своєю проворностию и цганьствомъ живъ зъ рускихъ людей. Насампередъ завѣвъ собѣ шинокъ въ хатѣ одного збанкрутованого газды, а коли вже трохи злунивъ зъ людей центовъ и познавъ ихъ, обрыдло ему сидѣти въ хлопекѣй хатѣ. При помочи горѣвки выдуривъ вонъ вѣдь людеи дерево, котре ему ще звезди дармо, а опѣсля за ту смердюху выставили ему гарну коршму. Тогдѣ ажъ розпановивъ ся жидокъ. Хапавъ въ кого лишь мѣгъ центы. Одныхъ здиравъ на горѣвцѣ, а вѣдь богатыхъ зновъ пожичавъ нѣбы на курацію своєи жѣнки. Если хто не хотѣвъ ему пожичати, то того тѣшивъ своимъ мацкомъ, котрый чейже жъ стоить пожиченыхъ грошей. Ажъ разъ якось жидокъ зникъ зъ села и больше не вказавъ ся. Вѣвъ вѣдь разу понили, що мусѣвъ дмухнути до Америки та потѣшавъ ся тымъ, що гронѣй бодай не пропади, бо коршма стоить. Але яке-жъ було счудоване людеи, коли опѣсля дѣзнали ся, що коршма вже давно продава другимъ жидамъ, а ихъ центы вже пропали. Та що нашъ люде потѣшавъ себе заразы въ кождѣмъ горю, а тымъ больше якъ его причиною есть жидъ, тожъ и те нещасте переболѣвъ, але якъ я выбиравъ ся до Америки, то просили мене вынайти того жидка и домагаться вѣдь него звороту грошей. И справдѣ я подыбавъ въ Америцѣ того жидка. Розвѣвъ собѣ шторъ и провадивъ бизнесь. Я вступивъ до него и пригадуюсь ему, але вонъ зачавъ вдавати, що не розумѣе по руски, ажъ коли я ему зачавъ розказувати за его шахрайства, ажъ тогдѣ спаленѣвъ, звьяняючись, що немає часу и якъ здоровъ выйшовъ десь за орудкою такъ вже больше менѣ не показавъ ся. Ось якымъ способомъ доходить жидки до маєтку, а они въ той способѣ и въ Америцѣ збивають грошѣ.

Неправда

Недавно розѣйшла ся погородка, що бруклинскій мѣсть, одень зъ найкрасишхъ и найштучнишхъ мѣстѣвъ на свѣтѣ, що лучить New York зъ Brooklyномъ, есть въ небеспеченствѣ, бо такъ перетяжонъ, что не годенъ большого тягару втримати. Тымчасомъ неправда. Ось комісія умысно до того выслана еказала, что той мѣсть есть въ станѣ 4 разы большій тягаръ втримати, якъ самъ выжить.

Могучѣсть газетъ.

Газеты стають ся чимъ разъ большою силою и суть наибольшими оборонцимъ народу. Если-бъ не газеты, нѣкто бы навѣтъ не подумавъ про улучшене въ обочахъ, а бѣднѣй жовнѣры гидали бы дальше зъ голоду и невыгодъ и лишь газетамъ треба завдячити, что тысячки жовнѣровъ урагуютъ ся вѣдь немилучои смерти.

Хто больше?

Нашъ хлопцѣ умѣють выгадувати розличного рода штучки и опѣсля тымъ чванитись, чо они доказали. Лишь звычайно тѣ штучки не приносять нѣкому хосна авѣ не суть великою вартости. Але мы завдамо вимѣтаку штучку, що буде и вартна и кождому, хто еи втне, принесе славу, бо имя его выгечатаемо въ „Свободѣ.“ Ану но хлопцѣ чи тамъ жонатѣ люде, киньте ся помѣжь своими знакомыми и змовляйте ихъ, щобъ себе, а наибольше, щобъ своихъ дѣтей записували до „Р. Н. Союза.“ Хто зъ васъ прибирає больше число дѣтей и повѣдомить про те головного секретара, той втне неабьякою штучки. Ану но, той штучки вы ще не пробували.

Признаки дикости.

Недѣля есть наибольшимъ святомъ для Американця. Въ той день вонъ не робить нѣчого, навѣтъ мало де выходить, хибя забере жѣнку и дѣти на яку лѣсну поляну, щобъ тамъ водотхнути свѣжимъ воздухомъ. Той день, то водпочинокъ по цѣлотыждневои праці тожъ и годно выпаде его пережити. А нашъ люде зовѣмъ пнакше понимаютъ недѣльный водпочинокъ. Збирає ся ихъ кѣкъ чѣва и зачинаєсь скажена забава. Наслѣдки такой забавы неразъ досить сумнѣ, бо кончатъ ся або побоемъ, а чо звычайно буваєе гостѣи опиняють ся въ холдвои.

Въ поблизкой мѣсцевости коло Mt. Carmel, дня 28. августа въ недѣлю кѣлькохъ словацкихъ и рускихъ робѣтничковъ розложили собѣ гостину. Забавляли ся досытъ прилично, бо выдѣли немало горѣвки и пива, але конецъ забавы бувъ сумный, бо одень зъ пирующихъ мудрый, на жалъ Русинъ, догодивъ собѣ такъ, що ражедный апоплексією, улавъ мерцемъ на мѣсци. Коли англицкѣй часописецъ писала про ту дѣку гостину то не выражалъ ся инакше про гостѣ якъ дичина. Думаемо, що подобнѣй забавы не принесуть намъ славы и ставляють насъ въ погорду въ очахъ Англичковъ. Уже бѣ пора отрястись зъ тыхъ дикихъ способѣвъ забавы!

Вѣтвий мѣръ.

Російскій міністеръ заграничныхъ справъ гр. Муравевъ зъ припорученя царя Николая II. выдавъ водозву до державъ, въ котрой пропонує скликане мѣжнародной конференціи. Цѣлюю той обряды мае бути заведење мѣжь всѣми державами вѣчного спокою черезъ огнжене выдатковъ на вооружене та зменшене сталою войска. Не знати чи недовѣре однихъ державъ до другихъ доведе до той красной цѣля, та щобъ се здѣйснилось, не мало заощаднилось бы гроша, котрый йде зъ дымомъ для похоти царѣвъ и ихъ прислужничковъ.

Могучѣсть газетъ.

Газеты стають ся чимъ разъ большою силою и суть наибольшими оборонцимъ народу. Если-бъ не газеты, нѣкто бы навѣтъ не подумавъ про улучшене въ обочахъ, а бѣднѣй жовнѣры гидали бы дальше зъ голоду и невыгодъ и лишь газетамъ треба завдячити, что тысячки жовнѣровъ урагуютъ ся вѣдь немилучои смерти.

БОГАЧЪ И БѢДНІЙ.

На Сициліи вѣривъ народъ въ слѣдуючу казку про богачѣвъ и бѣднѣхъ:

Якъ Господь Богъ сотворивъ свѣтъ, сотворивъ и Адама зъ Евою. Въ короткомъ часѣ наплодили тѣ нашѣ прародичѣ 24 дѣточкы, тѣ завѣщались передъ Всемогущимъ Отцемъ.

Що ту почати? Они укрыли 12 сыновѣвъ подѣ бочку, а другихъ 12 лшичили на показъ.

— Адаме, — закликавъ переходячи Богъ, — кѣлько въ тебе дѣтей?

— Двадцатьтеро, Боже.

— Тѣлько одень тузѣнъ?

— Больше нема.

— Добре, они получаютъ мое благословенство; най будутъ богаты и щасливы.

Но тыхъ словахъ пошовъ собѣ Господь своею дорогою.

Евѣ заравъ зробило ся тяжко на совѣсти.

— Що-жъ мы доброга наробили? — водозвалася она зъ плачомъ до Адама: — двадцатьтеро нашихъ дѣтей безъ благословенства, они остануть бѣдными и онучеными.

— Твоя правда — водповѣвъ Адамъ — закличмо Господа назадъ.

И они обое почали кричати:

— Господи! Господи!

— Що ся дѣзъ? — водповѣвъ обертаючись Господь.

— Господи! Благословице ось той тузѣнъ, що скрывася подѣ бочкою; у насъ дѣтей двайцять и четверо.

— О! — каже Господь — за пѣзно вы приходите, то вже дарма. Чому-жъ вы мѣнѣ не сказали правды, якъ я пытавъ? То вже не дасть ся перемѣнити.

— И чп-жъ нѣчого не дасть ся зрѣбити для нещасливыхъ? — запытавъ Адамъ.

— Зовѣмъ нѣчого — гласила водповѣвъ. — Они будутъ тымъ служити, котры суть ихъ панями.

И такъ дѣйсно стало ся. Дятого еще и теперъ есть такъ на свѣтѣ, що половина бѣднѣхъ, а половина богатыхъ.

Нова война.

Звѣстна нашимъ читателямъ справа Дрейфуса, котрого французкѣй войсковой власти засудили на вѣчну вязницю за те, що вѣбы мавъ зраджувати своѣй край въ хосенъ Нѣмечины. За нимъ поестоявъ славный французкѣй писатель Золя, котрый закинувъ неслышность засуду, але за те зѣставъ также покаранный и навѣтъ весь народъ обрушывъ ся на него, що обѣтъ за зрадникомъ вѣтчины. Золя мусѣвъ вынести ся зъ краю. Та теперъ показуєсь, що у Франціи есть въ войску больше такихъ зрадничковъ п то правдивыхъ, котры, щобъ укрыти свое подѣло, кидали подѣзрѣне на меншхъ вѣдь себе равгою. Теперъ выкрытс той шкандалъ въ французкѣй арміи. Народъ дуже озлобленый, домагася поновною процесу Золя и Дрейфуса и жаде строгого укараня виновничковъ, котры належать до наибольшихъ войсковыхъ рыбъ. Въ Франціи побоюють ся революціи люду та щобъ еи омынути, будутъ мабутъ приневоленѣ розпочати войну зъ Нѣмечиною, котра оплачувала въ Франціи шпѣионовъ въ своѣй хосенѣ.

Парафіяльній непорозумѣня.

Въ англицкѣй газетѣ „Willes-Bathe Times“ зъ дня 31. августа читаемо слѣдуюче: Великого розголосоу наробили непорозумѣня мѣжь гр. кат. священникомъ Вол. Молчанѣвъ въ Kingston, Pa., а помѣжь людами той парохіи. Оденъ зъ людей прійшовъ до нашой редакціи и заявивъ, що було-бъ ще найлучше, якъ бы священникъ опустили мѣсто. Непорозумѣня тѣ тягнутъ ся ще вѣдь Роздѣла, коли то цѣла громада выбрала касієра, а священникъ не хотѣвъ его узнати. Священникъ не хотѣвъ позоволити брати касієрови сколектований грошѣ, а касієръ зновъ не хотѣвъ воддати священникови ключѣвъ вѣдь касы. Озлоблене людеи дѣйшло до той стѣпени, що касієръ удавъсь до лоера на пораду, котрый порадивъ ему забрати церковнѣй грошѣ и занести ихъ до касы шадничою. За той учынокъ лучилася мѣжь касієромъ а священникомъ немала пригода за чо касієръ заскарживъ его за канадѣ и зневагу. Ненавистъ змогла ще больше вѣдь часу похорону доньки священника, про котру розказуютъ, що похоронено еъ на протестантскѣмъ цмнтарѣ. О. Вол. Молчанѣвъ напоминавъ словихъ людей, щобъ хоронили помершихъ на рускомъ цмнтарѣ, а теперъ вонъ самъ похоронивъ свою власну дѣтину на цмнтарѣ помѣжь людами иншого вѣроповѣданя и тому то кажутъ, що згаданный священникъ мусѣтъ уступити.

Велика спека.

Минушого тыждня панувала така велика спека, що люде мѣли при работѣ зъ утѣмы, а примѣромъ въ Нью Йорку трийцять о-собѣ померло вѣдь сонячного удару.

— Ч. Иванъ Довбошъ мѣсто-предѣдатель „Р. Н. Союза“ водѣхавъ сего тыждня (8.) на короткѣй часѣ до краю, чтобы звидѣти свою родину. — Щасливпо дороги!

— Мнѣ мѣсяця почала выходиги въ Перемышля нова руска, практична-господарска газета „Господаръ.“ Буде выходити разъ въ мѣсяць. Хлопска политична часописъ „Громадскій Голосъ“, що выходила у Львовѣ 2 разы въ мѣсяць, перестала выхѣдити.

ЗАПЛАТИЛИ ЗА „СВОБОДУ“ ВЪ АВГУСТЪ с. р.

Table with 3 columns: Name, Address, Amount. Includes entries for O. K. Поповъ, Прозора Ом., Шыпъ Анд., Читальскій, Гамбалъ Василь, Полнякъ Гр., Нецухъ Д., Плавца Теод., Тхѣръ Ал., Дроудякъ Грѣт., МсАдоо, Па., Баволякъ Дан., Перт Амвоу, Н. J., Пастерякъ З., Гербутъ Арс., Pleasant Home, Man., Canada, Дрогмипрецкѣй Нр., Пексвилль, Па., Гвѣжа Петро, Чухта Гр., Голодъ Дюн., Пассаикъ, Н. J., Зорилло Петро.

Въ редакціи „Свободы“ можуть дѣстати Веч. 00. Духовнѣй по 1 цѣт. за егемпляръ: 1) Extractus matriculae copulatorum, 2) Extractus matriculae baptisatorum, 3) Extractus matriculae defunctorum.

ДО КАНАДЫ! Хлопцѣ нашѣ зъ Пеннсилвеніи, а и жонатѣ лкде, котры бы хотѣли заробити грошѣ и осѣсти на фармахъ, най не забавляють ся, але всеичасъ въ дорогу! Ще есть часъ хату поставити и сѣна накосити, а въ зимѣ можна пойти на роботу, або до колеѣ, або до фармера! Нашъ чоловѣкъ зѣ Спол. Державъ всеюды въ Канадѣ роботу дѣстане! Всѣ люде, що поѣшли зъ Пеннсилвеніи дуже задоволенѣ! Подайте свои имена, роки, имена жѣнокъ, дѣтей и ихъ роки, а дѣстанете вѣдь мене зниженый тикетъ зъ Buffalo до Winnipeg за \$17.55. Пишѣть на адресу: Rev. N. Dmytrow 35 Johnson Str. BUFFALO, N. Y.

* ЧИТАЙТЕ! * Майкѣ Босакѣ, знамый словенскѣй бизнесьманъ въ Олифантѣ залокамъ. Все свѣжѣй напитокъ а то: пиво рѣжнородного сорта, якъ Lageer, пилзнеръ (вмпортваный зъ краю), Rochester, Ale, виска, темперъ и лѣкеры найлучшого рода, вина дуже добры, краевѣй и заграничнѣй и всѣ минеральнѣй воды, добры цигара. Есть тамъ Pool Room (простора и хороша водновлена билардова саяля — на мѣтинги и забавы). Услуга чѣмна и солидна. — Шляхны велики помѣжо дорожнѣ. Ану йдѣть переконати ся!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ YONKERS Лазоря Сиротяка, 48 Washington str. YONKERS, N. Y. Се наиславнѣйшій старокраевый аптикеръ въ Америцѣ. У него можете дѣстати всѣ лѣкарства зѣ старого краю. Волить вась голова, жолудокъ, колятъ вась колѣки, пишѣть по бальзамъ ченстоховскѣй, або по порошкѣи вѣдь болю головы, або по бальзамъ универзалный. Тѣ лѣкарства помагуютъ также женамъ на хоробы женскѣй. Можна дѣстати у него плейстры на боль крижеи, колѣки и т. д. Всѣ старокраевѣй лѣкарства у него дѣстанете — навѣтъ пѣвки. Пишѣть выразно: S. M. Spryszynski, 391 Peckham Str. BUFFALO, N. Y.

АНТОНІЙ ОНУЩАКЪ, 214 W. Lloyd, Str. — SHENANDOAN, PA. * Рускѣй готель. * Чи вы вже люде не перестанете ходити по чужихъ готеляхъ и спомогати своимъ пентами другѣй народности? Та по що шукати чужихъ богѣвъ! — Дивѣть добре по Шенандорѣ, а певно знайдете своего чолѣрка, въ котрого и вино и виска и пиво и темперъ и другѣй добры и все свѣжѣй напитокъ, а услуга чѣмна, бо все-жъ то у Русина. А ще який то Русинъ? Каждый его дуже добре знає. Та-жъ то Антоній Онущакъ. Ну и якъ-жежъ не зайдете до него? — Грѣхъ бы бувъ смертельный якъ бы вы Русины въ Шенандорѣ оминали того широго Русина.

ГОСПОДЪ ПЕЙКО РУСКІЙ ГОТЕЛЬНИКЪ — Cor. Commercial & Franklin Street — въ ШАМОКІНЪ, ПА. Запрошуєе всѣхъ Русинѣвъ до себе на свѣже пиво и яобру виску. Хотите добре забавити ся, пдѣтъ до Пейка. Чекаєшь на стрѣткарю, зайдѣ до Пейка, а нѣколи не змѣстуетъ, бо кара йде попри самѣй дверь. С. Lukashewicz, Cor. 3-d & Maple Str. МТ. CARMEL, PA.

Т. ТАЛ ШАМОКІНЪ ТЕОДОЗІЙ ТРУСІЙ РЕСТАВРАТОРЪ — И — ГОТЕЛЬНИКЪ. 246 Pearl Str. Shamokin, Pa. Недалеко руской пебаніи. Добрыи вечеръ друже мой! — Добрыи вечеръ, свате! А куда такъ спашите? — До Талпаша, брата! Шо за Талпашъ? Звѣдки вѣдь? — Та-жъ крачѣ нашъ милый — У него всѣ Русины — Подѣрвляють саяля! — Шо за брандѣа я пиво тамъ? — Обходѣтъ ся файно! — Обслужуєе языкъ братамъ! — Танько надвачайно!

Продажа рускихъ книжокъ — И — библиотека. Хотите купиити собѣ книжку, яку лишь загадаете, або записати собѣ газету зѣ старого краю, пишѣть на адресу: A. Wasserman, 91 Clinton str. NEW YORK, CITY. У него можна дѣстати розмантє словари и подручнички до науки англиского языка и фотографіи славныхъ людеи. — Вѣдь также опрываетъ книжки дуже танько и добре.

ЧИ ЧУЛИ ВЫ ЗА АПТИКАРА Спришинского въ BUFFALO, N. Y. Се наиславнѣйшій старокраевый аптикеръ въ Америцѣ. У него можете дѣстати всѣ лѣкарства зѣ старого краю. Волить вась голова, жолудокъ, колятъ вась колѣки, пишѣть по бальзамъ ченстоховскѣй, або по порошкѣи вѣдь болю головы, або по бальзамъ универзалный. Тѣ лѣкарства помагуютъ также женамъ на хоробы женскѣй. Можна дѣстати у него плейстры на боль крижеи, колѣки и т. д. Всѣ старокраевѣй лѣкарства у него дѣстанете — навѣтъ пѣвки. Пишѣть выразно: S. M. Spryszynski, 391 Peckham Str. BUFFALO, N. Y.

Hotel HETMAN CHMIELNICKI Alex Halaburda, Mt. Carmel, Pa. Коло лигайского дѣпа есть рускѣй готель, одинокий на цѣлѣ мѣсто рускѣй готель. Чистенько тамъ, всякѣй напитокъ, якъ виска, пиво, румъ, темперъ и пн. дуже добры и здоровѣй. Кто хоче переочувати, знайдѣ тамъ чисте лѣжко и чѣмну услугу. Ату Русинѣ! Чимъ будемо все ходити по чужихъ людахъ и за свои грошѣ по куда-жъ стѣяти? РУСКІЙ САЛОНЪ Петра Серафима „на новѣмъ мѣстѣ“ въ Шамокинѣ, Па. Где якъ где, але у Серафима то уже можъ найлучше забавити ся и и народну склянку пива выпити. Кто у него лашъ разъ выпѣ, не хоче больше нѣгде пойти, только до него. Мас также файно галѣ, где можна водбувати мѣтинги, а и потачивастѣ собѣ. Хотите малы „good time“ ида до Петра.

НАСЛЕНЕ БРАЗИЛИ.

(Копець).

Трохи довше задержали ся мы на описаво манйоку, бо сея рослина дуже розповсюджена в Бразиліи. Не лишь Індіане, але и Европейцѣ сѣють ей в великій сколькости, ничь дивного, що и племені Мундуруку приносить она немалый хосень. То племя занмае ся також збиранемъ к а у ч у к у. Есть то сокъ, кѣбы живица, колька родоу деревъ, що такъ богато ростуть в лѣсахъ Бразиліи. Той сокъ на воздухѣ стаеъ густымъ и служить до выробу гумовыхъ предметоу.

Бразилійскій купецъ, котрй торгують зъ Мундуруками, приѣжджають до головныхъ осадъ и зачинають за того, що дають тымъ Індіанамъ тунй бавовнянй тканины, желѣзнй гачки, ножѣ и розличнй дробнички, а по уплывѣ 3 або 4 мѣсяцѣвъ одержують за те манйокъ або каучукъ.

Наслѣдкомъ частой стычности тыхъ Індіанъ зъ бѣлыми, ихъ обычаѣ и звичаѣ стали поволы змѣнятись. Декотрй зъ нихъ заперестали навѣтъ малювати ся, стають ся осѣлыми рольниками, принимаютъ хочь рѣдко, християнску вѣру, вконецъ женять ся зъ бѣлыми особливо в полудневой Бразиліи.

Однакъ не самй Індіане замешкують той край. Число ихъ сорозмѣрно невелике, ледви можь начислити повтора миліона головъ. Впрочомъ се число не може бути точно, бо трудно почислити людей, що розпошенй по непроходимыхъ лѣсахъ, втѣкають, крываютъ або нападають на бѣлыхъ людей.

Численнѣйше вже Бразилія заселена муринами або чорными, котрй до недавна були невѣльниками и вразѣ зъ декотрыми Індіанами працювали на плантаціяхъ. Числят ихъ на повтретя миліона головъ. Суть то люде африканского походження, по ихъ предковѣ привезли зъ Африки до тяжкой неволѣ. Положене ихъ и быть бувъ розличный; зависѣло се вѣдъ того, до якого належали пана, або вѣдъ работы, до котрой ихъ запрягали. Деколи повставали навѣтъ приязнй водносины, але се лучалось рѣдко; частѣйше нагайка и катоване удерживали нещасливыхъ в покорѣ и послуку. Тожь нѣчо в томъ дивного, що деколи довершалась мѣра терпеливости невѣльничковъ: тогдѣ нападали на своихъ гнобителѣвъ, а опѣсля, хоронялись в лѣсахъ передъ кароу, яка-бъ ихъ ждала вѣдъ ихъ пановѣ. Якъ часто лучалась такй утечѣ, можь на судити зъ того, що в Бразиліи була довшій часъ окрема, лѣсна поліція, котра мала обовязокъ вганяти ся за збѣгачами-невѣльниками и спроваджувати ихъ властителямъ. Збѣглець-невѣльничковѣ вѣдѣ радше згинути в завзятой борбѣ зъ тоу поліцією, нѣжъ мучитись повѣльно у плантаторъ.

Одены подорожнй опикуе, що в дальшой околицѣ вѣдѣ Рио Жанейро знала була мѣсцевѣсть, завалена скалами, вь котрой скоронилось колькохъ збѣгачѣвъ, щобѣ управоу куспика землѣ на склонѣ горы, поддержати свое нужденне жите. Однакъ и тамъ ихъ водшукали, заслали вѣдѣль жовнѣровѣ, котрй забравъ цѣлу громадуку, крѣмъ одноу старуху, котра, мѣсто стати на ново невѣльничкою, волѣла кинутись стрѣмголову у пропасть зъ верха горы.

Нынѣ водносины трохи змѣнились: неволѣ знесено, а часть муриновѣ, якъ мы вже про те згадували, завсновала свои власнй кольоніи. Не приходило имъ вѣдѣ тоу трудно, бо вже вѣдѣ давна познакомленй були зъ мѣсцевыми способами управы землѣ, а найважнѣйше, що звикли вже на спеку, яка вь Бразиліи пануе. Такимъ способомъ мурипы могли розпочати працу на власну руку, але не всѣ, бо треба мати трохи заощадженого гроша, щобѣ розпочати газдовство. А бразилійскій рядъ, хочь и дае куспенъ дѣвичого лѣса, то поселенцевѣ дае лишь ножь и сокиру; рещта належить до самого кольонисты, котрй мусить ще платити рядови пенну суму грошей — нѣбы оренду.

Що-жъ затѣмъ сталося зъ прочими муринами? Часть, обезсилена довголѣтню неволѣю, поійшла на волокицтво по лѣсахъ; а часть наймае ся на плантаціи або до иншихъ работѣ.

Зъ перевагоу Португалцѣвъ, була першоу людностю европейского походження, котра поселилась вь Бразиліи. Тй люде були першими плантаторами — торговельниками людекимъ тѣломъ.

Дуже часто, зъ недостацѣ европейскихъ женщинъ, кольонисты женились зъ мурипками, а зъ того подружжя родили ся такъ званй муляты, котрй становять може найбѣльшу часть властивыхъ Бразилійцѣвъ. Найбѣльшу, але не цѣлу, бо не всѣ женили ся зъ мурипками; декотрй вже поирѣжджали зъ жѣнками, хочь познѣйше вь тыхъ родинахъ могли наступити якй змѣшаня. А затѣмъ безъ пересады можь сказати, що вь такъ званыхъ Бразилійцяхъ, котрй суть католикками, плыне цѣ найменше половина мурипской крови.

Тй Бразилійцѣ, звыклй вѣдѣ давна до тутешныхъ обставинъ, уважали и уважають себе за властивыхъ пановѣ, тожъ вѣрадо принимаютъ новыхъ поселенцѣвъ зъ Португаліи, котрй неразъ приходять зѣ значною сколькостю гроша и такимъ способомъ водбирають имъ неразъ добрй интереса; але натомѣсть зъ отвертыми раменами принимали бѣдаковѣ, котрй наймалы ся у нихъ до працѣ за вѣдѣдармо.

Крѣмъ Португалцѣвъ вже вѣдѣ 1825 р. зачали до Бразиліи приѣжджати Нѣмцѣ и заселили найдогѣднѣйшй для нихъ провинци. Дальше приѣхали такъ Італіяне, Французы и иншй, а вконецъ Поляки и нашй Русины. Теперь майже вѣдѣ року бесплатнй выѣздъ до Бразиліи цѣлковито взбороненй.

Здавало-бъ ся, що доля тыхъ людей значно польшилась, — адже-жъ дали имъ волю. Каждый ставъ вѣльнымъ наймитомъ. Мають они повну свободу, можють продати свою працу, кому имъ злюбить ся. Неодень навѣтъ скаже, що мають право жадати якъ найбѣльшой заплаты; — и то правда. Але пытане, що чинити буде такй наймитъ, котрому не дадутъ только, колько жадае? Природно, що мусить на все згодитись, щобѣ не згинути зъ голоду! Затѣмъ нѣбы вѣльнй, а вь дѣйности ставъ майже такымъ самымъ невѣльничкомъ, якъ давнѣйше, зъ тоу лишь рѣницею, що на колько ему вдасть ся, може змѣняти своего пана або нѣ. А щобѣ злучитись разомъ и страйкомъ зневолити своихъ пановѣ до бѣльшой платѣ, на те они ще не можуть здобути ся. И такъ нынѣшнѣ положене вѣльныхъ муриновѣ; такъ саме мусить бути и нашихъ европейскихъ поселенцѣвъ, котрй не знаютъ мѣсцевой мовы и условинъ, середь якихъ мусять жити.

Крѣмъ важкой працѣ, завдяки котрой взросло богатство Бразиліи, мурипы мали ще одно важне значѣне для того краю. Они може найбѣльше зъ усѣхъ причинили ся до вытвореня ще одного народу вь Бразиліи, такъ званыхъ Бразилійцѣвъ.

Адже-жъ передъ колька столѣтями той край замешкували самй Індіане, ажъ опѣсля дуже збѣльзла стали тамъ поселятись люде зъ иншихъ частей свѣта. Були то сразу шибайголовы, збѣгцѣ, котрй шукали тамъ охороны передъ справедливостю, преступниками, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны. Опѣсля появились передъ справедливостю, переступники, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны. Опѣсля появились передъ справедливостю, переступники, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны.

Адже-жъ передъ колька столѣтями той край замешкували самй Індіане, ажъ опѣсля дуже збѣльзла стали тамъ поселятись люде зъ иншихъ частей свѣта. Були то сразу шибайголовы, збѣгцѣ, котрй шукали тамъ охороны передъ справедливостю, преступниками, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны. Опѣсля появились передъ справедливостю, переступники, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны.

Адже-жъ передъ колька столѣтями той край замешкували самй Індіане, ажъ опѣсля дуже збѣльзла стали тамъ поселятись люде зъ иншихъ частей свѣта. Були то сразу шибайголовы, збѣгцѣ, котрй шукали тамъ охороны передъ справедливостю, преступниками, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны. Опѣсля появились передъ справедливостю, переступники, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны.

Зъ перевагоу Португалцѣвъ, була першоу людностю европейского походження, котра поселилась вь Бразиліи. Тй люде были першими плантаторами — торговельниками людекимъ тѣломъ.

Дуже часто, зъ недостацѣ европейскихъ женщинъ, кольонисты женились зъ мурипками, а зъ того подружжя родили ся такъ званй муляты, котрй становять може найбѣльшу часть властивыхъ Бразилійцѣвъ. Найбѣльшу, але не цѣлу, бо не всѣ женили ся зъ мурипками; декотрй вже поирѣжджали зъ жѣнками, хочь познѣйше вь тыхъ родинахъ могли наступити якй змѣшаня. А затѣмъ безъ пересады можь сказати, що вь такъ званыхъ Бразилійцяхъ, котрй суть католикками, плыне цѣ найменше половина мурипской крови.

Тй Бразилійцѣ, звыклй вѣдѣ давна до тутешныхъ обставинъ, уважали и уважають себе за властивыхъ пановѣ, тожъ вѣрадо принимаютъ новыхъ поселенцѣвъ зъ Португаліи, котрй неразъ приходять зѣ значною сколькостю гроша и такимъ способомъ водбирають имъ неразъ добрй интереса; але натомѣсть зъ отвертыми раменами принимали бѣдаковѣ, котрй наймалы ся у нихъ до працѣ за вѣдѣдармо.

Крѣмъ Португалцѣвъ вже вѣдѣ 1825 р. зачали до Бразиліи приѣжджати Нѣмцѣ и заселили найдогѣднѣйшй для нихъ провинци. Дальше приѣхали такъ Італіяне, Французы и иншй, а вконецъ Поляки и нашй Русины. Теперь майже вѣдѣ року бесплатнй выѣздъ до Бразиліи цѣлковито взбороненй.

Здавало-бъ ся, що доля тыхъ людей значно польшилась, — адже-жъ дали имъ волю. Каждый ставъ вѣльнымъ наймитомъ. Мають они повну свободу, можють продати свою працу, кому имъ злюбить ся. Неодень навѣтъ скаже, що мають право жадати якъ найбѣльшой заплаты; — и то правда. Але пытане, що чинити буде такй наймитъ, котрому не дадутъ только, колько жадае? Природно, що мусить на все згодитись, щобѣ не згинути зъ голоду! Затѣмъ нѣбы вѣльнй, а вь дѣйности ставъ майже такымъ самымъ невѣльничкомъ, якъ давнѣйше, зъ тоу лишь рѣницею, що на колько ему вдасть ся, може змѣняти своего пана або нѣ. А щобѣ злучитись разомъ и страйкомъ зневолити своихъ пановѣ до бѣльшой платѣ, на те они ще не можуть здобути ся. И такъ нынѣшнѣ положене вѣльныхъ муриновѣ; такъ саме мусить бути и нашихъ европейскихъ поселенцѣвъ, котрй не знаютъ мѣсцевой мовы и условинъ, середь якихъ мусять жити.

Крѣмъ важкой працѣ, завдяки котрой взросло богатство Бразиліи, мурипы мали ще одно важне значѣне для того краю. Они може найбѣльше зъ усѣхъ причинили ся до вытвореня ще одного народу вь Бразиліи, такъ званыхъ Бразилійцѣвъ.

Адже-жъ передъ колька столѣтями той край замешкували самй Індіане, ажъ опѣсля дуже збѣльзла стали тамъ поселятись люде зъ иншихъ частей свѣта. Були то сразу шибайголовы, збѣгцѣ, котрй шукали тамъ охороны передъ справедливостю, преступниками, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны. Опѣсля появились передъ справедливостю, переступники, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны.

Адже-жъ передъ колька столѣтями той край замешкували самй Індіане, ажъ опѣсля дуже збѣльзла стали тамъ поселятись люде зъ иншихъ частей свѣта. Були то сразу шибайголовы, збѣгцѣ, котрй шукали тамъ охороны передъ справедливостю, преступниками, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны. Опѣсля появились передъ справедливостю, переступники, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны.

Адже-жъ передъ колька столѣтями той край замешкували самй Індіане, ажъ опѣсля дуже збѣльзла стали тамъ поселятись люде зъ иншихъ частей свѣта. Були то сразу шибайголовы, збѣгцѣ, котрй шукали тамъ охороны передъ справедливостю, преступниками, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны. Опѣсля появились передъ справедливостю, переступники, высланй зъ Португаліи за розличнй провинны.

Dr. S. Blumberg,

1707 Carson str. РИТТВЕРГ, ПА.

Каждый то знает, что вь Америцѣ шукать за такимъ докторомъ, который покончив свои науки вь старѣмъ краю. Д-ръ Блюмбергъ вывчивъ ся за блюкря на университетѣ вь Варшавѣ, а зложивши испытъ державный вь Филадельфій о-сѣвъ вь Питсбургу. Дуже добрый докторъ. Разговити ся можна по руски, англійски, нѣмецки и польски. — Якъ хорый зайде до него, заразъ выздоровѣ!

Dr. F. J. Meek

Д-ръ МИКОЛАЙЧИКЪ Cor. Shamokin and Chesnut str.

Одинокий лѣкаръ, славянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчатъ великй хоробы совѣстно и вь короткомъ часѣ. Особливо незрѣванный лѣкаръ вь справахъ положничихъ. Говорить по англійски, по руски и по польски. Горячо поручаемо сего знаменитого доктора, нашимъ Русинамъ.

Руска бучерня. — RUSSIAN MEAT MARKET — OLYPHANT, PA. КУЗЬМЫ СВАЛЫ.

Гей рускй господинъ, чи не перестанете вы вже разъ купувати у чужихъ? Та по що тягати ся за чужими, коли у своего Русина такъ само всего достати можна. А отъ погляньте! Тажъ вь Олифантѣ есть вапъ рускй бучеръ Кузьма Свала. Мае вѣнь свѣже, добре, тале мясо всякого рода. Розвозить вь часѣ и пунктуально. Ану-жъ зайдѣтъ до него и попробуйте вѣдъ него купувати мясо, а певно не пожалуете!

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ.

ТРОМЕТТЕРЪС (Тромейтеръ) Cor. Rock & Sunbury str. SHAMOKIN, PA.

напротивъ National Bank. Свѣдѣня, Обѣды, Вечери.

Вь каждѣмъ часѣ можь достати такъ горчй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга пыльна и солидна. Особнй покоѣ для роднѣ. — Найлучшй вина, пива, ликеры, віски и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала. Препоручае ся всѣмъ сю реставрациу, а передовѣсьмъ приѣзднымъ. Пишучій сей адвертай-сментъ ручить за Тромейтера.

УВАЖАЙТЕ, БО ИТО ВАЖНЕ!

Хто бы мавъ деяке право най не ходять по покупныхъ жидѣвскихъ, такъ званыхъ глумачахъ, але най удасть ся до правдивого адвоката Вильяма Вокелека, вь Скрантонѣ. Вѣнь залагоджуе великй справы вь кортѣ, а и сторокравей и зъ намъ можна разговити ся по руски. Адресъ его такй:

W. Vokolek ATTORNEY AT LAW, 502 Lackawanna Ave. COR. WASHINGTON AVE. Scranton, Pa.

Advertisement for Ivan Głowa (Иванъ Глова) and John Głowa (JOHN GŁOWA). Located at Excelsior, Pa. (POSTMASTER). Offers watches and jewelry. Text: 'ОДИНОКИЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR. Всякй потрѣбнй рѣчи до жита, якъ такожъ убраня майнерскй и звичайнй можна купити. Посылае такожъ грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тавно и безопасно. Продае шифкарты. Не вѣдѣ нынѣ вже знаютъ люде солидного Ивана Глову.'

Advertisement for Russian Mercantile Co. Ltd. Located in Shamokin, Pa. (327 Shamokin st.). Text: 'ВЕЛИКІЙ КОМПАНИЧНЫЙ СТОРЪ Russian Mercantile Co. Ltd. — ВЪ — Shamokin, Pa. 327 Shamokin st. Найбѣльшй рускй компанічнй сторъ вь Америцѣ. Заложеныи ще вь роцѣ 1889, а теперь побѣльшенй, украшенй и на ново урядженй. Новый домъ великй, краснй, котрй компанія купила 1896 року за \$18.000 показуе, що може компанічна работа. — Всѣ розумнй Русины належатъ до топ компаніи, купують зѣ своего власного стору значить, спомогають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумоу \$2000. Заряджае нимъ: Теодоръ Федько'

Advertisement for Lauer Brewing Co. Located in Reading, Pa. Text: 'LAUER BREWING CO. вь READING, PA. ЗАЛОЖЕНЫИ 1866 року. — Вырабляе 25.000 бочокъ мѣсячно. Пиво одного зъ найбѣльшихъ броварѣвъ вь Pennsylvania „LAUER BREWING CO.“ есть вѣльнее вѣдѣ всакихъ примѣпокъ, и для того есть найздоровншй. Завѣдѣды одной и той самоу доброты и пріемного смаку и есть споряджәне подѣ зарядомъ одного зъ найздѣбнѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоварѣвъ. Вырабляе вь найлѣпшѣмъ гатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults. Сальонѣсты и приватнй родины повиннй замавлята пиво лишень вь броварѣ. LAUER BREWING CO. READING, PA.'

Advertisement for Dr. John Szlupas. Located at 421 Penn. Ave. SCRANTON, PA. Text: 'Dr. John Szlupas СВОИ ДО СВОГО 421 Penn. Ave. SCRANTON, PA. Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способѣсть стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчатъ успѣшно всякого рода хоробы. Мае такожъ свою власну аптеку, вь котрой выроблюють ся дуже добри и умочинй ликарствы. Разговити ся по руски, лптевски, по польски и по англійски. — На цѣлой околицѣ знаютъ добре Шлюпаса!

Advertisement for J. Bobkowski. Located at Pearl and Mulberry st. SHAMOKIN PA. Text: 'J. BOBKOWSKI ПРЕДПРИЕМЦЯ ПОХОРОНѢВЪ. Выпнмае такожъ керчи на похоронъ, хрестинъ и всѣхъ по дуже низькихъ цѣнахъ. 300 PEARL and MULBERRY st SHAMOKIN PA. Удавайте ся вь потребѣ до него. Свѣдѣня Братя Русины до своего братчика Юлька.'

Advertisement for J. Liachowicz. Located at 425 Shamokin st. SHAMOKIN, PA. Text: 'J. LIACHOWICZ (Ляховичъ) 425 Shamokin st. SHAMOKIN, PA. Польско-литевскій zegarmistrzъ и ювилеръ. Всякй направи zegarkѣвъ выконуе точно, тавно и вь короткомъ часѣ и за направи гарантуе. — Мае на складѣ великй выборъ zegarkѣвъ золотыхъ и сѣрбннихъ по дешевой цѣнѣ, и на доброту каждого zegarka гарантуе. Обучитъ сабѣ, якъ хто купуе достае вь поларуку гарнй будѣвѣ. Стѣннй zegary дае на выплатѣ.'

Advertisement for O. Murdza & Bro's. Located at 46. Second st. MT. CARMEL, PA. Text: 'O. MURDZA и БРАТЪ. Сторъ заосмотренй вь найлѣпшй товары, спроваджованй впрѣсть зъ найпершихъ складѣвъ. — Майже всѣхъ Русинѣвъ вь Mt. Carmel заосмотрюе вь живности. Продае такожъ одяга майнерскй и посылае грошѣ до старого краю тавно, точно, скоро и безопасно. Свѣдѣ до своего — а до чужого не икай ся. Жидѣвъ оминаятъ зъ цѣлока!

Advertisement for Gavrill Malnik. Located at 20 Market st. SHAMOKIN, PA. Text: 'Гаврилъ Малникъ Гуртовнй складъ (Wholesale) 20 Market st. SHAMOKIN, PA. Мае завѣдѣды на складѣ свѣже добре пиво вь великихъ и малыхъ бочѣвахъ зъ найлучшихъ броварѣвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого гатунку Братя! замовляйте у свого!

Advertisement for William D. Chmielewski. Located at 231 E. Centre str. SHENANDOAN, PA. Text: 'William D. Chmielewski, 231 E. Centre str. SHENANDOAN, PA. Панове сальонисты зъ Шенандорѣ и всѣ, що хочете набути для себе виски, пива темперу вь бѣльшой сколькости, зайдѣтъ до В. Хмѣльовского и замовляйте напитокы у него. — Най не зарабатують зъ васъ чужй, дайте заробити своему, божъ Хмѣльовскій честный и справедливый чоловікъ — „Свободу“ преѣмеруе. Купуйте у него!

Advertisement for J. B. Zimmermann. Located at Cor. Independence and Market str. SHAMOKIN, PA. Text: 'J. B. Zimmermann Cor. Independence and Market str. SHAMOKIN, PA. Читайте и улажайте. Стань и огляни всѣ возы для бучерѣвъ, просерникѣвъ, голсельничковѣ (до розвоженя пива) и розличнй другй, робленй зъ найлѣпшого матеріялу и найлѣпшого работы. Головне ковальство Специально вырабляють ся желѣзнй плоты, и обгородженя надробничковѣ. THOMAS A. ULICKAS & JOSEPH RAYTKIEWICZ 436 Cherry str. SHENANDOAN PA. Гей темерансы, читайте. Хто зъ васъ хоче достати доброго темперу и вайсѣ бир-у вь бутелькахъ най зайдѣ до гуртовного складу Т. Улячка и П. Райткевича а певно не пожалуете. Ану попробуйте!